

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

7. De Lentis & deformibus quæ vehementiæ aduersantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

olatisque quæ Dei sunt, peior adultera detine-
ris. Quod ornari te putas, quod putas, impu-
gnatio est ista diuini operis, præuaticatio est
veritatis. Monentis Apostoli vox est; expurga-
te vetus fermentum, ut sitis noua conspersio, si-
cut estis azymi, nam pascha nostrum immola-
turus est Christus: itaque festa celebremus, non
in fermento vetere, neque in fermento malitia,
& nequitia, sed in azymis sinceritatis, & veri-
tatis.

Num sinceritas perseverat, & veritas, quan-
do quæ sincera sunt polluantur colorum a-
dulterijs, & medicaminum fucis in mendaci-
um vera mutantur? Dominus tuus dicit: non
potes facere capillum unum album, aut nigrum:
& tu ad vincendam Domini tui vocem vis te
esse potiozem.

Anima-
nerve gene-
rosa metis
acrimo-
niam.

Audaci conatu, & sacrilego contemptu cri-
nes tuos inficis, inalo præfago futurorum, ca-
pillis iam tibi flammeos auspicias, & peccas
pro nefas, capite, id est corporis parte meliore,
& cum scriptum sit de Domino: Caput autem
eius, & capilli erant albi velut lana, aut nix; tu
execraris canitiem, detestaris alborem, qui sit
ad Domini caput similis. Non metuis oro quæ
talis es, nec cum resurrectionis dies venerit, ar-
tifex tuus te non recognoscat, & ad sua præmia
& promissa venientem remoueat, & excludat.
Increpans vigore censoris, & iudicis dicit: o-
pus hoc meum non est, nec imago hæc nostra
est, cutem falso medicamine polluisti, crinem
adultero colore mutasti. expugnata est menda-
cio facies, figura corrupta est, vultus alienus
est, Deum videre non poteris, quando oculi
tui non sunt quos Deus fecit, sed quos Dia-
bolus infecit. Illum tu sectata es, rutilos atque
depictos oculos serpentis imitata es, de inimico
tuo compta, cum illo pariter & arsura.

Quam grauis, & pugnax initio est hæc o-
ratio. Quis non id execretur, & fugiat quod
alij fuerit exitio? & id quidem apertis similibus
euincit. Deinde hoc præclare infertur: Neque
enim Deus coccineas, aut purpureas oculos fecit,
quod manifeste expressum est ex Tertulliano.
Magna autem ars in eo est quod in describen-
do hoc muliebri fuce non mollioribus vitur
orationis cincinnulis, ne vim, & impensionem
argumentorum delicatæ dictionis aucupijs
infringat. Tandem fulminat hæc oratio. Dicit
Deus, faciamus hominem ad similitudinem
imaginem nostram. & audet quisquam mu-
tare, & inuertere quod Deus fecit? Manus Deo
inferunt, qui id quod ille formauit, reformare,

& transfigurare contendunt. Ad summum illud
quod in extrema posuit ingeniolæ etiam vehe-
mentis: Male præagio futurorum capillos iam
tibi flammeos auspicias.

De lentis, & deformibus, quæ vehementia
aduersantur.

CAPVT VII.

HVic virtuti duo aduersantur vitia, v-
num est in defectu, alterum in excessu,
lentitudo deficit, excedit insana defor-
mitas. Est igitur lentitudo languor orationis
vbi incitata esse debeat, lentus autem talis est,
qui siue ita constitutus est à natura, siue à tatis
ingrauescentis vitio, restringi sibi stimulos in-
genij, ardoremque restringit sentit. Itaq; tar-
de res concipit, parum explicite distinguit, mi-
nus etiam feliciter inuenit: Tum sublitit, & in
continuacione verborum adhærescit, & mutila
sepe atq; amputata loquitur, nec dicēdo mul-
to magis se commouet, quam si marmorea
esset statua, nec vultus vllam habet varieta-
tem, nec micantium oculorum loquentes illi-
cebras, nec flexus corporis, nec manus con-
cinnam moderationem, quo sit vt ad dicendum
maximè infelix sit, & ineptus. Longè differt à
lenta, sedata illa, & mitis oratio, quæ personas
graues, vt Principes, senes, doctores, superiores
ad summum decet, qui non solent esse com-
motiores in dicendo, nisi argumenti nouitas
illud postulet, sed ex tranquilla quadam men-
te ponderosam, ac veluti ἐκ σκόπιον τάλαν-
τα νομῆναι fundunt orationem.

Vide Se-
nec. Epist
40.

Contrarij sunt istis omnino illi, quos Di-
uus Augustinus in doctrina Christiana vocat,
vastos, & deformes. Sunt autem ferme valen-
tissimi viribus præditi, lateribus firmis, vo-
ce grandi & melliora, sed parum suauis, vt quæ
in stæplaustris male delibari strideat. In quam-
cumque partem se coniecerint sunt motus
impotentissimi, nam spumant, & audant, &
mugunt, & tum frontem feriunt, tum pul-
pitum, & omnia corporis membra videntur
vello diuelleret, atque in astantes spargere, ra-
piuntur autem ab impotenti equo & plane in-
domito, nec iam sunt sui cōpotes. Et quia pa-
rum habent sepe doctrinæ, aut palæstræ, dicitur
Ecccc 3. ora-

oratione tumultuaria, discerpitis sententijs, dictione plebeia, rudi, inquinata, sine vi, sine sale, sine nitore, & nihil magnum habent præter anhelitum. Rati huiusmodi inueniuntur, nisi qui nunquam mitiori schola fuerint dedolati, & se totos naturæ vastitati permiscere.

De austeris, quorum character non illaudatus.

CAPVT VIII.

Est & character quispiam austerus, horror scilicet dicendi, & nullis lenioribus decocta condimentis acerbitas. Austerus autem talis est, qui primum rigorem quendam habet ingenij, quem si nulla mollior imbuat consuetudo, aut disciplina perpoliuit, euadit in quandam asperitatem humanæ consuetudini non satis tolerabilem. Est autem is ferme sanctis moribus, amans solitudinis, sibi ipsi atrox, & durus, ad voluptatis blandimenta ferreus, oppressis quadam astra diu sensibus, vt, qui vix parabili victu, & necessitate naturæ defungatur. Is igitur cum ad hominum vitam, consuetudinemque proflexerit, quasi in alium orbem venerit, ferre non potest si quid cuiuspiam humanitus exciderit, sed stomachatur, & vehementer succenset, & omnia suo ingenio, suaque disciplina meretur. Tum si quempiam ridentem viderit, exclamat vt Abbas ille anonymus in vita Patrum. *Coram celo, & terrarationem totius vita nostra dicturi sumus, & tu vides, & si quis de mensa sermonem inferat, ait, Virtutis cibum esse ieiunium.* Hæc priuatim.

In concionibus, & scriptis, præfert inuestigam quandam orationis, & sæpissimè de morte, & iudicio, & inferis verba facit; tum in vita seuerissimos aculeos distringit, & nunquam sine querela dicit, si quæ muliercula comit se elegantius, si stridulos habet calceos, si fluentes facinias, hoc illi argumentum est, hoc seuerè obiurgat, hoc auget, & exaggerat; tum collapsam esse dicit veterem disciplinam; exiisse de animis pudorem, de corporibus pudicitiam, & ima summis permixta.

Talis est plerumque Tertulliani stylus nimis atrox, & horridus, vt, qui frangere omnia, non sanare velle videatur, qua autem austeri-

rate exagitat ornatum mulierum, testis est liber de cultu foeminarum, vbi inter cætera in hæc erumpit.

Quid crinibus vestris quiescere non licet modo substrictis, modo relaxatis: modo suscitatis, modo elisis? Aliæ gestiant in cincinnis coercere, aliæ vt vagæ, & volucres elabantur non bona simplicitate: Affigitis præterea nescio quas enormitates subtilium, atque textilium capillamentorum, nunc in galeri modum, quasi vaginam capitis, & operculum verticis, nunc in ceruicem retro suggestum, Mirum quod contra Domini præcepta contenditur. Ad mensuram neminem sibi adijcere posse pronuntiatum est. Vos plane adijcitis, ad pondus collyridas quasdam, scutorum vmbilicos, ceruicibus adstruendo. Si non pudet enormitatis, pudeat inquinamenti: Ne exuias alieni capitis forsitan immundi, forsitan nocentis, & gehennæ destinati, Christiano capiti suppare. Deinde,

Atque vt inam miserrimus ego, in illo die Christianæ exultationis, vel inter calcanea vestra caput eleuem, videre, an cum cerussa & purpurissimo, & croco, & in illo ambitu capitis resurgatis: an taliter expectam Angeli in nebula subleuent obuiam Christo. Nescio an manus sphæralio circumdari solita, in duritia catenæ stupefcere sustineat.

Nescio an erus de perisclio in neruum se patriatur arctari. Timeo ceruicem, ne margaritarum, & sinaragdorum laqueis occupata, locum sphæaræ non det. Item.

Ipsa concupiscentia non latendi non est pudica, patitur aliquid quod Virginis non sit studium placendi vtique & viris. Tum in oratione de idololatria, cum artifices ab eo quæstu, quem ex idolis colligebant auocaret. Non habeo, dixit, unde vinam, fides famem non timet.

Saluanus eundem ferme habet characterem vt lib. 5 vbi sic insectatur pseudomonachos. Atque hoc videlicet laici tantummodo, non quidam etiam clericorum, seculares tantummodo, non multi etiam religiosi, imo sub specie religionis vitijs secularibus mancipati, qui scilicet post veterum flagitiorum probra & crimina titulo sanctitatis sibi met inscripto, non conuersatione alij, sed professione, nomen tantum demutauere, non vitam & summam diuini cultus, habitum magis, quam aetum existimantes, vestem tantummodo exuere, non mentem. Vnde illi se minore in-

Tertull. de cultu famin. Cap. 17. De vul. Pæg. 111.

uidia